

Zenetörténeti Osztály.

1931.

Számszerűleg az 1931. évi gyarapodás legnagyobb részét a kötelezpéldányokként beszolgáltatott hangjegyek teszik. Miután most javadalmunk egyáltalán nincs, a gyűjteménynek tervszerű kiépítését csak akkor s oly mértékben indíthatjuk meg, amikor s amekkora rendszeres javadalom az ország gazdasági helyzete folytán a költségvetésben ez osztály részére beállítható lesz. Addig ajándékokra kell alapítanunk a gyarapodás értékesebb részét. Így a vétel útján szerzett darabok is ajándékpénzből (92 P) fizettettek ki. Gyarapodásunkból ki kell emelni a következőket : gróf BOLZA Pál (Szarvas) néhai nejének gazdag kiállítású pedálcimbalmát (a SCHUNDA-cég 2000. számú darabját), MATÉKA Béla MOSONYI Mihály vonóshatosának szólamait eredeti kéziratban ajándékozta intézetünknek. A Múzeum főigazgató-ságának köszönjük LISZT Ferenc négy autográf levelét ; közöttük kettő korai időből (1843—45) való, ritkábban előforduló darab. Végül előnyös csere útján VOLKMANN Róbert G-dur vonósnégyesének (Op. 34) szólamait autográf kéziratban szereztük meg.

A Zenetörténeti Osztály gyarapodása 1931-ben a következő volt :

	Kéziratok		levél	hang- jegy	könyv	kép	hang- szer	Össze- sen
	elm.	zen.						
Kötelezpéldány	—	—	—	268	30	—	—	298
Ajándék... ..	—	5	2	34	18	1	1	61
Vétel	—	—	4	43	3	—	—	50
Csere	—	1	—	1	—	—	—	2
Áttét	—	1	—	—	—	—	—	1
Összesen	—	7	6	346	51	1	1	412

A gyűjtemény szabályszerű feldolgozását és lajstromozását a régebben kapott HAJÓS-féle magyar dalgyűjtemény feldolgozásával kapcsolatban, egy új cédulalajstrom megindításával egészítettük ki, amelyben a magyar dalok (népdalok, műdalok, áriák) szövegkezdő sora szerinti katalógust is készítünk. A HAJÓS-gyűjtemény kicédulázása után a törzsgyűjtemény anyaga hasonló módon fog feldolgozottni. Miután e lajstrom a népdal iránt újra feléledt tudományos érdeklődést van hivatva szolgálni, a modern táncdalokra ez egyelőre nem terjesztetik ki.

A Zenetörténeti Osztály kiadványaként a Magyar Nemzeti Múzeum Barátainak Egyesülete támogatásával megjelent a Magyar Zeneművek Könyvszete 1. köteteként Isoz Kámán *Petőfi dalok* c. bibliografiája. (Budapest. Stádium r. t. III l. 8. r.) A Muzsika c. zenei folyóirat sajnálatos megszűnte folytán a Magyar Nemzeti Múzeum Zenetörténeti Osztályának közlései c. rovata sem jelenhetett meg. Nem teszünk le azonban ama reményről, hogy idővel mégis módunk lesz abban, hogy a Zenetörténeti Osztály önálló kiadványban közölhesse a hazai zenetudomány eredményeit.

1932.

A lefolyt év legnevezetesebb eseménye az, hogy az 1932/33-as költségvetési előirányzatban intézkedés történt aziránt, hogy a Zenetörténeti Osztály évi 600 P javadalomban részesüljön. Ezen, bár szerény összeg, örvendetes jele a rendszeres fejlesztés lehetőségének s legelsősorban annak, hogy a Nemzeti Múzeum főigazgatója ez osztály célkitűzéseit helyeselte s ennek tevékenységét a mostani, felette mostoha viszonyok dacára előmozdította.

A lefolyt évben is a gyarapodás legértékesebb részét az ajándékok tették. Ezek közül megemlítenők : kémlődi HODOLY Elekné ajándéka, ki LISZT Ferenc meleghangú ajánlásával ellátott hangjegyet, a Rózsa-völgyi és Társa cég, mely DOHNÁNYI Ernőnek kéziratát és VARJU Jánosné (Kömlőd), aki KISS Dénes zenei kézirateit (népdalgyűjtését és szerzeményeit) adományozta osztályunknak. Kötelesspéldányokként 252 darab nyomtatott hangjegy, legnagyobb részét a napi szükséglet kielégítésére szolgáló táncdal és hasonló, itthon nyomtatott darab szolgáltatott be. Óhajtott volna, hogy a kiadók által a külföldön nyomtatott művek kötelesspéldányaira vonatkozó új törvény életbeléptetessék, nehogy a hazai termésről egyoldalú képet nyerjünk.

A Zenetörténeti Osztály anyagának értékes része a HAJÓS-féle magyar gyűjtemény. A népdal iránt előtérbe lépett tudományos és a gépi sokszorosítással kapcsolatos gyakorlati szempontú fokozott érdeklődés szükségessé tette, hogy a dalkezdetek szerinti cédulalajstrom elkészítették. E munka a múlt évben indult meg, a HAJÓS-féle gyűjtemény feldolgozásával kapcsolatban, amellyel párhuzamosan haladt az új beszerzések feldolgozása is. Eddig a HAJÓS-féle gyűjtemény alapján dr. BARTHA Dénes kvtári s. tiszt összesen 8615 kartoték

lapot készített a dalkezdetmutatóhoz és 2443-at a dalszerzők mutatójához, amihez 1746 szövegíróról és az idei kötelempéldányok alapján 368 dalkezdetről való kartotéklap járul.

A Zenetörténeti Osztály gyarpodása 1932-ben a következő volt :

	Kéziratok		Levél	Hang- jegy	Könyv	Kép	Össze- sen
	elm.	hangj.					
Kötelempéldány	—	—	—	252	38	—	290
Ajándékok ...	3	22	1	96	33	2	157
Vétel	—	1	—	57	—	—	58
Áttét	—	—	—	1	5	—	6
Összesen ...	3	23	1	406	76	2	511

Az 1932. év folyamán az olvasóteremben 298 olvasó 415 zenei könyvet és 572 hangjegyet használt, a kikölcsonzési forgalomban 65 kölcsönző 143 zenei könyvet és 182 hangjegyet kölcsönzött ki.

1933.

A lefolyt év gyarpodása az előző évéhez képest örvedetes növekedést tüntet fel. Az osztály iránti érdeklődés is mindinkább fokozódik, ami úgy az anyag nagymérvű használatában, mint a felvilágosítást és útbaigazítást keresők nagy számában megnyilatkozik.

Az ajándékok közül kiemelendő a Vallás- és Közoktatásügyi M. Kir. Minisztérium által ajándékozott LISZT Ferenc hét sajátkezű levele, továbbá BERGMANN Sándor adományja, egy BERGMANN-féle hegedű s két mult század elejéről való itteni készítményű klarinét. (E hangszereket a Történeti Osztálynak adtuk át.)

A lefolyt év gyarpodását lényegesen előmozdította az a körülmény, hogy ez volt az első naptári év, amelyben a Zenetörténeti Osztálynak valamelyes javadalom rendelkezésére állott s így megindulhatott a bár szerényméretű, de céltudatos anyagkiegészítés és köttetés. Miután a költségvetési év nem egyezik a naptári évvel, látszólag az évi 600 pengős javadalomnál többet költöttünk 1933-ban.

Kiadásaink a következőképpen oszlanak meg :

Vételekre	388 P	65 fillért
Kötésekre	237 «	30 «
Fényképekre s másolatokra ...	93 «	60 «
Összesen ...	719 P	55 fillért

költött az osztály.

A zene gépi sokszorosításának előtérbe lépése folytán különös érdeklődés mutatkozik a népdalok iránt. A nagyértékű HAJÓS-gyűjteménynek dalkezdet szerinti felcédulázását dr. BARTHA Dénes könyvtári segédtsízt az idén folytatta s további 3197 kartotéklap készítésével befejezte. A folyó növekedésből kerek 1950 dalkezdet-kartotéklap, az osztály feldolgozott hangjegyanyagáról pedig 1851 törzscédula és 7017 kartotéklap készült.

A gazdasági élet képe a kötelespéldányok számában is vissza-tükröződött, amennyiben a lefolyt 1933. évben csak 178 hangjegyet szállítottak be a nyomdák. Ezek is legnagyobbbrészt a napiszükségeletet fedező, kérésézetű táncok és táncdalok. Óhajtandó volna, hogy a kiadók és magánosok által a külföldön nyomtatott művek köteles példányaira vonatkozó új törvény életbeléptettség, nehogy a hazai zenei termésről az utókorra hamis kép maradjon.

Az 1933. év folyamán 317 olvasó 479 zenei könyvet, 813 hangjegyet használt, a kölcsönzési forgalomban 84 kölcsönző 294 zenei könyvet és 512 hangjegyet kölcsönzött. A zenei kéziratokból 114 darabot 37 kutató tanulmányozott.

A Zenetörténeti Osztály gyarapodásának részletes kimutatása az 1933. évben :

	Kéziratok		Levél	Hangj.	Könyv	Kép	Anal.	Össze- sen
	elm.	hangj.						
Kötelespéldány	—	1	—	178	56	—	—	235
Vétel	—	5	5	297	44	1	2	336
Ajándék	2	6	9	75	26	3	44	165
Csere	—	1	—	1	—	—	—	2
Áttét	—	—	1	3	1	—	—	5
Összesen	2	13	15	536	127	4	46	743

ISOZ KÁLMÁN.